మహా భారతము

విరాట పర్వము

తృతీయాశ్వాసము

వైశంపాయన మహర్షి జనమేజయ మహా రాజుకు మహా భారత కథను ఈ విధంగా చెప్ప సాగాడు.

కీచకుని చంపిన తరువాత భీముడు తాను నివసించే వంట ఇంటికి చేరుకున్నాడు. తన ఒంటిని శుభ్రంగా కడుక్కున్నాడు. ఏ విధమైన రక్తపు వాసన రాకుండా ఒంటికి మైపూతలు పూసుకున్నాడు. తన శయ్య మీద కూర్చున్నాడు.

అక్కడ ద్రౌపది తన భర్త భీముడు క్షేమంగా వంట ఇంటికి చేరుకున్నాడు అని ధృవపరచుకొని, అక్కడ ఉన్న కావలి వాళ్లను పిలిచింది.

"అయ్యో! నా భర్తలైన గంధర్వుల చేతిలో ఈ కీచకుడు ఎలాంటి దుర్గతి పాలయ్యాడో చూడండి. ' ' అని చెప్పింది. ఆ మాటలు విని వారు కలవర పడ్డారు. దివిటీలు తీసుకొని పెద్దగా అరుచుకుంటూ నర్తన శాలలోకి ప్రవేశించారు. ఈ అరుపులు విని సింహబలుని తమ్ములు కీచకులు కూడా అక్కడకు చేరుకున్నారు. అక్కడ మాంసపు ముద్దలాగా పడి ఉన్న కీచకుని చూచారు. అన్న చావును చూచి పెద్దగా ఏడిచారు. కిందపడి దొర్లారు. ఇంతలో వారి బంధువులు కూడా అక్కడకు చేరుకున్నారు.

"ఎన్నోచావులు చూచాము కాని ఇంతటి వింత చావు చూడలేదు. ఎందరినో జయించిన సింహబలుని బలం ఎందుకూ పనికి రాకుండా పోయింది. అసలు వీడికి చేతులు ఏవి? కాళ్లు ఏవి? గంధర్వులు ఇలాగే చంపుతారేమో!" అని ఆశ్చర్యపోతున్నారు.

"మనం ఎంతసేపు శోకించినా పోయిన వాడు తిరిగి వస్తాడా! ఇతనిని మనం శ్మశానానికి తీసుకుపోదాం" అన్నాడు ఒక కీచకుడు. మిగిలిన కీచకులు కూడా సరే అన్నారు.

సింహబలుని అంత్యక్రియలకు ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. పక్కనే నిలబడి ఉన్న మాలిని (ద్రౌపది) వారు ఏమి చేస్తున్నారో అని వారికి దగ్గరగా నిలబడి చూస్తూ ఉన్నది. కీచకులు ఆమెను చూచారు. కోపంతో రెచ్చిపోయారు. తన అన్న మరణానికి కారణం ఆమే అనుకున్నారు. ఒక్కసారిగా ద్రౌపది మీదికి దూకి ఆమెను పట్టుకున్నారు. ఆమె చేతులు వెనక్కు తిప్పి కట్టారు.

"దీని వలననే, దీని అందం చూచి మోహించే తమ అన్న చని పోయాడు. ఇది బతక కూడదు. దీనిని కూడా అన్నయ్య శవంతో పాటు కట్టి కాల్చుట ఉచితము." అని నిర్ణయించారు. తమ నిర్ణయాన్ని విరాట రాజుకు తెలపడానికి వెళ్లారు.

అప్పటికే విరాటుడు చారుల ద్వారా కీచకుల మరణ వార్తను విన్నాడు. కీచకుని మరణానికి ఎంతో దుఃఖిస్తున్నాడు. "మహారాజా! మేము ఈ సైరంధ్రిని మా అన్న కీచకుని శవంతో కలిపి దహనం చెయ్యాలని నిర్ణయించాము. దానికి మీ అనుమతి కావాలి" అని అడిగారు.

"మీకు తోచిన విధంగా చెయ్యండి" అని అన్నాడు విరాటుడు. కీచకులు ద్రౌపదిని ఈడ్చుకొని వెళ్లి, సింహబలుని శవంతో కలిపి కట్టారు. తర్వాత అందరూ ఏడ్చుకుంటూ శ్మశానానికి బయలు దేరారు.

అనుకోని ఈ సంఘటనకు ద్రౌపది కలత చెందింది. తనను రక్షించు వారు లేరా అని ఎలుగెత్తి ఏడ్చింది. తన భర్తలను మారు పేర్లతో ఎలుగెత్తి పిలిచింది. "జయా! జయన్తా! విజయా! జయత్సేనా! జయద్బలా! నన్ను ఈ కీచకుని శవంతో పాటు కట్టి దహనం చేయడానికి తీసుకుపోతున్నారు. నన్ను రక్షించండి. " అని పాండవులను తనను రక్షించమని పిలిచింది. పెద్దగా ఏడ్చింది.

ద్రౌపది పెట్టు కేకలు భీముని చెవిని పడ్డాయి. అతను కోపంతో ఊగిపోయాడు. అందరి కన్నా ముందు శ్మశానం చేరుకున్నాడు. ఒక పెద్ద చెట్టును మొదలంటా పెకలించి బుజం మీద పెట్టుకొని కీచకుల రాకకై ఎదురు చూస్తున్నాడు.

శ్మశానానికి చేరుకున్న కీచకులు భయంకర రాకారంతో నిలబడి ఉన్న భీముని చూచి భయపడి పోయారు. "అమ్మో! గంధర్వులు వచ్చారు మనలను చుట్టుముట్టారు పారిపోండి. " అని అరుచుకుంటూ కీచకుని

శవాన్ని అక్కడేవదిలి పారిపోయారు. భీముడు వారిని తరిమి తరిమి కొట్టాడు. అందరిని కసిదీరా చంపాడు. పాంచాలిని విడిపించాడు. త్వరగా సుధేష్ణ మందిరానికి పొమ్మని చెప్పి తాను రహస్యంగా వంటశాలకు చేరుకున్నాడు.

విరాటుడు ఉప కీచకుల మరణ వార్తను విన్నాడు. తన భార్య సుధేష్ణ దగ్గరకు వెళ్లాడు. "ఎలాగైనా ఆ సైరంధ్రిని ఇక్కడినుండి పంపి వేయాలి. లేకపోతే ఇంకా ఎన్ని అనర్థాలు కలుగుతాయో. ఆమె పక్కకు మగవారు పోతేనే ప్రమాదంలో చిక్కు కుంటున్నారు. నామాటగా ఆమెకు చెప్పి ఆమెను పంపి వెయ్యి" అని అన్నాడు విరాటుడు.

శవాన్ని తాకిన మయల పోవడానికి ద్రౌపది సచేల స్నానం చేసింది. పుర వీధులలో నడుచుకుంటూ వస్తూ ఉంది. ఆమెను చూచి ప్రజలంతా హడలి పోయారు. "ఆమెను కోరిన కీచకునికే ఆ గతి పట్టిందే, ఇంక తామెంత. " అని కొన్నారు.

ద్రౌపది వంట ఇంటి దగ్గరకు వచ్చింది. భీముని చూచింది. ఎవరికీ అర్థం కాకుండా "కీచకుల బారి నుండి నన్ను కాపాడిన నా గంధర్వపతికి నమస్కరిస్తున్నాను." అని పల్కింది. దానికి భీముడు కూడా ఎవ్వరికీ

అర్ధం కాకుండా " అయినా భార్య చిక్కులో ఉంటే విడిపించకుండా ఏ భర్త అయినా ఊరుకుంటాడా. అది అతని కర్తవ్యం. దానికి పొగడ్త ఎందుకు!" అన్నాడు.

ద్రౌపది అక్కడి నుండి అర్జునుడు ఉన్న నర్తనశాలకు వెళ్ళింది. నాట్యం నేర్చుకుంటున్న కన్యలను చూస్తూ నిలబడింది. ఆమెను చూచి ఆ కన్యలు "అయ్యో! ఆ కీచకుడు అంతపని చేసాడా! తగిన శాస్తి అనుభవించాడు. అయినా ఆ ఉపకీచకులు నిన్ను శవంతో కట్టి శ్మశానానికి తీసుకుపోవడం ఏమిటి ? నీ భర్తలు వాళ్లకు కూడా తగిన శాస్తి చేసారు" అని వాళ్లలో వాళ్లు ద్రౌపదిని అనునయించారు.

ఆమెను చూచి బృహన్నల "మాలినీ! ఏమి జరిగింది వివరంగా చెప్పవా? " అని అడిగాడు. ద్రౌపది బృహన్నలతో ఇలా పలికింది.

" బృహన్నలా! నీవు అంతఃపురములో కన్యలకు ఆటపాటలు నేర్పు కుంటున్నావు. ఈ సైరంధ్రి కి ఏమి జరిగినా నీకు పట్టదుకదా! అందుకే ఏమయింది? అని అడుగుతున్నావు." అని బదులు చెప్పింది.

" అయ్యో సైరంధ్రీ! నీవు కష్టములు పడుతున్నా నిన్ను రక్షించలేని పుట్టుక నాది. ఏమి చెయ్యగలను? కాని మనసులో నేను పడే బాధ ఎవ్వరికి తెలుస్తుంది? ఏ తప్పు చెయ్యని నీవు నాకు పరిచయం లేదా! నీవు కష్టపడుతుంటే నాకు బాధగా లేదా! " అని నిగూఢంగా అన్నాడు బృహన్నల.

" అయ్యో! ఆసంగతి నాకు తెలియదా బృహన్నలా! అంతఃపురంలో నీవు నీకు తగిన విధంగా ఉండటమే నాకు కావల్సింది." అని పలికింది ద్రౌపది.

మిగిలిన అంతఃపుర కాంతలతో ద్రౌపది సుధేష్ణ దగ్గరకు వెళ్లింది. సుధేష్ణ ద్రౌపదిని సాదరంగా పలకరించింది తన పక్కనే కూర్చోపెట్టుకుంది.

" సైరంధ్రీ! నీవు చక్కనిదానవు! ఈ మగవాళ్లు ఏమాత్రం నిగ్రహం లేని వాళ్లు. విరాటరాజు దీని గురించి భయపడుతున్నారు. నీ ఇష్టం వచ్చిన చోటుకు నిన్ను పంపివేయమని తన మాటగా చెప్పమన్నారు. పైగా నీ భర్తలైన గంధర్వులచేత నువ్వు నీ వంక చూసిన వారందరినీ

చంపిస్తున్నావు. జనం నిన్ను చూడ్డానికే భయపడుతున్నారు. కాబట్టి నీవు మా దేశాన్ని విడిచి ఎక్కడి కైనా పొమ్ము. " అని పలికింది సుధేష్ణ.

"అమ్మా సుధేష్ణా! ఇదివరకు మాదిరి ఇంకొక్క పదమూడు దినములు నన్ను తమరి అంతఃపురంలో ఉండనివ్వండి. చాలు. నేను ఇక్కడకు వచ్చిన పని పూర్తి అవుతుంది. తరువాత నా భర్తలు మీకు కనిపించి మీ కోరిక తీరుస్తారు. అమ్మా! నా భర్తలు దయామయులు. పరులకు ఉపకారం చెయ్యడానికే ఎల్లప్పుడూ ప్రయత్నిస్తారు. వారికి ఉపకారం చేసిన విరాటుడికి వారు ఎల్లప్పుడూ ఉపకారం చెయ్యడానికే ఉద్యమిస్తారు. కాబట్టి నీ మనసులో ఉన్న అనుమానం గురించి ఆలోచించకు. ఇంతకాలం నన్ను నీతో సమానంగా ఆదరించావు. ఇప్పుడు ఈవిధంగా విడిచిపెట్టడం భావ్యమా చెప్పు! " అని పలికింది ద్రౌపది.

ఆమె మాటలకు చలించిపోయింది సుధేష్ణ. " మాలినీ! నీవు పెట్టిన గడువుపూర్తి అయ్యేదాకా నా అంతఃపురంలో ఉండవచ్చును. కాని నా భర్తను, కొడుకులను జాగ్రత్తగా చూచుకొమ్ము. నీవు అంతః పురంలో నే ఉండుము. నీకు కావలసినవి అన్ని నేను సమ కూరుస్తాను అని పలికింది సుధేష్ణ.

మత్స్యదేశంలో జనం మాత్రం నానావిధాలుగా అనుకుంటున్నారు. "విరాటుని బావమరిది సింహబలుడు అత్యధిక బలవంతుడు. ఒక్క ఆడుదాని కోసం గంధర్వుల చేతిలో ఘోరంగా చచ్చాడు. సూత వంశం సర్వనాశనం అయింది. ఇంక మత్స్యరాజు తన బలం కోల్పోయాడు." అని అనుకొనసాగారు.

హస్తినాపురం లో ఉన్న సుయోధనునికి ఈ విషయం చారుల వలన తెలిసింది. వెంటనే సభ ఏర్పాటు చేసాడు.

" పాండవులు తాము చేసుకున్న ఒప్పందం ప్రకారం అరణ్య అజ్ఞాత వాసములు ముగించుకొని వచ్చి, తమ రాజ్య భాగాన్ని అడగక ముందే వారిని మరల అరణ్యాలకు పంపే మార్గం గురించి ఆలోచించండి. " అని సుయోధనుడు తన మంత్రులను ఆదేశించాడు.

కర్ణుడు లేచి సుయోధనా! మనము వేల కొద్ది చారులను మారు వేషాలలో దేశం నలుమూలలకు పంపుదాము. వారు తప్పకుండా పాండవులను గుర్తిస్తారు." అని పలికాడు.

దుశ్శాసనుడు లేచి అన్నయ్యా! పాండవులగురించి నీవు విచార పడపనిలేదు. వారు అరణ్యవాసంలో తిరిగి తిరిగి క్రూరమృగాల పాలబడి ఎప్పుడో చచ్చి ఉంటారు. వారిని గురించి ఆలోచించడం అనవసరం." అని అన్నాడు.

వారి మాటలను విన్న ద్రోణాచార్యులు లేచి "సుయోధనా! పాండవులకు ఆపదలు కలగడం అసంభవం. కాబట్టి వారిని వెదికించే ఏర్పాట్లు ముమ్మరం చేయండి. " అని పలికాడు.

అప్పుడు తాత భీష్ముడు లేచి " సుయోధనా! ద్రోణాచార్యులు నిజంచెప్పారు. పాండవులు బాహుబలంలో, బుద్ధిబలంలో అసమాన్యులు. వారికి దైవబలం కూడా తోడయింది. కాబట్టి వారికి ఎలాంటి ఆపద కలుగదు. నాకు పాండవులు కౌరవులు సమానులే. అడిగారు కాబట్టి చెబుతున్నాను.

ధర్మరాజు పుణ్యాత్ముడు. అతడు ఏ దేశంలో ఉంటే ఆ దేశం సుభిక్షంగా ఉంటుంది. అక్కడి ప్రజలు ధర్మవర్తనులై ఉంటారు. ధర్మరాజు ఉన్న చోట పశుసంపదలు వృద్ధి చెందుతాయి. కాబట్టి

అలాంటి దేశాన్ని గుర్తించి అక్కడ పాండవులను గురించి వెదకించడం మంచిది." అని పలికాడు భీష్ముడు.

అది విన్న కృపాచార్యుడు " ఆలస్యం చేయకుండా పాండవులను వెదికించడం ప్రసుత కర్తవ్యం. పాండవులు అరణ్య వాసం పూర్తి చేసారు. అజ్ఞాతవాసం కూడా దాదాపు పూర్తి అయింది. పాండవులు సుయోధనుని మీద చాలా కోపంగా ఉన్నారు. పగవాడు అల్పుడైనను అతని పట్ల మనం అప్రమత్తంగా ఉండాలి. కాబట్టి మన సైన్యాన్ని బలోపేతం చెయ్యాలి. తక్షణం పాండవులను వెదికించడం, సైన్యాలను సమీకరించడం మన ప్రస్తుత కర్తవ్యం. అరణ్య అజ్ఞాత వాసములు పూర్తి చేసుకున్న తర్వాత పాండవులు యుద్ధానికి దిగకున్న వారితో సంధి చేసుకోడమే సముచితం. పాండవులు సంధికి ఒప్పుకొనక యుద్ధానికి సిద్ధం అయితే మనం కూడా యుద్ధానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. పోనీ, పాండవులు అరణ్య వాసంలో మరణించారు అని అనుకుందాము. కాని పాండవులకు మిత్రులైన రాజులను మనం గెలవాలన్నా మనకు సైన్యబల సంపద కావాలి. కాబట్టి మనకు సైన్య సమీ కరణ అత్యంత ఆవశ్యకము." అని చెప్పాడు కృపాచార్యుడు.

అందరూ చెప్పిన మాటలు సావధానంగా విన్నాడు సుయోధనుడు. తగు నిర్ణయం తీసుకున్నాడు. సభను ఉద్ధేశించి ఇలా అన్నాడు.

"కీచకుడు, భీముడు, శల్యుడు, బలరాముడు అసమాన బల సంపన్నులు. మల్లయుద్ధంలో ఆరితేరినవారు. ఈ నలుగురితో సమానమైన వారు భుజబల సంపన్నులు ప్రపంచంలో మరెవ్వరూ లేరు. వారిలో వారే ఒకరిని ఒకరు గెలవాలి కాని వారిని వేరేవాళ్లు గెలవలేరు.

మత్స్యదేశ సైన్యాధ్యక్షుడు కీచకుని ఒక కాంత కారణంగా మరణించాడని, అతనిని గంధర్వులు చంపారని మనకు చారుల వలన తెలిసింది. కీచకుని చంపాలంటే మిగిలిన ముగ్గురిలో ఎవరో ఒకరు చంపాలి. బలరాముడు, శల్యుడు చాలా దూరంలో ఉన్నారు. వారు కీచకుని చంపడం అసాధ్యం. ఇంక మిగిలింది భీముడు. పైగా ఒక కాంత కారణంగా చంపాడు అన్నారు. ఆ కాంత ద్రౌపది కావచ్చు. మిగిలిన ఉపకీచకులను అందరిని చంపారట. అది ఒక్క భీమసేనుడికి మాత్రమే సాధ్యం.

తాతగారైన భీష్ములు చెప్పిన లక్షణాలు గల రాజ్యం మత్యదేశం గా కనపడుతూ ఉంది. కాబట్టి పాండవులు మారువేషాలలో మత్స్యదేశంలో

తలదాచుకొంటూ ఉండవచ్చు. విరాటుడు మనకు శత్రు రాజు. కాబట్టి మనం మత్స్యదేశం మీద దండెత్తి వారి గోధనమును ముట్టడిస్తే పాండవులు విరాటునికి సాయంగా వస్తారు. అప్పుడు వారిని మనం బయట పెట్టవచ్చు. సమయభంగం అయినదని మరల వారిని అరణ్య అజ్ఞాతవాసములకు పంపవచ్చు. పాండవులు అక్కడ లేకున్నా మనం విరాటుని సంపదనంతా కొల్లగొడదాము. అదియును మనకు లాభమేకదా. ఎటుచూచినా ఇదే మన ప్రస్తుత కర్తవ్యం. ఇది మీకు సమ్మతమైతే తగు ప్రయత్నం చేయండి." అని అన్నాడు సుయోధనుడు.

ఇది విన్న త్రిగర్త దేశాధిపతి సుశర్మ, కర్ణునితోనూ, దుశ్శాసనుని తోనూ మంతనాలు జరిపాడు. తరువాత లేచి ఇలా అన్నాడు.

"సుయోధన సార్వభౌమా! ఇంతకు ముందు నన్ను కీచకుడు యుద్ధంలో గెలిచాడు. అతను చనిపోయాడు. అందువలన మరల కీచకునితో యుద్ధం చేసి గెలిచే అవకాశం లేదు. నన్ను విరాటుని మీదికి యుద్ధానికి పంపండి. నేను విరాట నగరాన్ని ముట్టడించి అతనిని ఓడిస్తాను. విరాటుని పశువులను మళ్లించి తెస్తాను. అక్కడ పాండవులు ఉంటే వారిని గుర్తిస్తాను. దీనికి నేనే తగిన వాడిని." అని అన్నాడు.

అది విని కర్ణుడు " సుయోధనా! త్రిగర్త దేశాధీశుడు ఉచితమైన మాటలు పలికాడు. దానికి మీరు అనుమతి ఇవ్వాలి." అని అన్నాడు. సుయోధనుడు ఆలోచించి దుశ్శాసనుని చూచి, ఈ సభలోని పెద్దలు నీకు అనుమతి ఇచ్చారు. మన సైన్యాన్ని సిద్ధం చెయ్యి. ముందు రోజు సుశర్మ తన బలగాలతో విరాటుని తో యద్ధానికి పోతాడు. మరునాడు మన సైన్యాలతో విరాటుని మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరుదాము." అని అన్నాడు సుయోధనుడు.

అలాగే చేస్తాను అన్నాడు దుశ్శాసనుడు. అప్పుడు సుయోధనుడు తన వ్యూహాన్ని సభాసదులకు ఈ విధంగా వివరించాడు.

"ముందు సుశర్మ తన బలగాలతో వెళ్లి విరాటుని గోవులను ఒక వైపు నుండి మళ్లిస్తాడు. అప్పుడు విరాటుడు తన సైన్యాలతో సుశర్మతో యుద్ధానికి దిగుతాడు. మరునాడు మనము మన సైన్యాలతో మరొక పక్కనుండి విరాటుని గోవులను పట్టుకుంటాము. అప్పుడు గత్యంతరం లేక పాండవులు యుద్ధానికి వస్తారు." అంటూ సుశర్మను చూచి "రాబోవు బహుళ అష్టమినాడు నీవు నీ బలగాలతో విరాటుని గోగణాన్ని అపహరించు. మరునాడు అంటే నవమి నాడు మేము మరొక

పక్కనుండి గోవులను పట్టుకుంటాము." అని నిర్ణయించాడు సుయోధనుడు.

అందరూ యుద్ధానికి సిద్ధం అయ్యారు కాని అప్పటికే పాండవుల అజ్ఞాతవాస కాలం దాదాపుపూర్తి అయినదని ఎవ్వరూ తలపలేదు.

వెంటనే సుశర్మ తన సేనలతో మత్స్యదేశము మీదికి దండెత్తాడు. చారుల వలన గోసమూహములు ఎక్కడ ఉన్నాయో తెలుసుకొని వాటిని పట్టు కొనడానికి ముందుకు సాగుతున్నాడు. విరాటుని గో సమూహములను ఆక్రమించి మళ్లిస్తున్నాడు. గోసమూహాలకు రక్షకులుగా ఉన్న గోరక్షకులు సుశర్మ సేనలతో పోరాడుతున్నారు. కాని సుశర్మ సేనల ధాటికి ఆగలేకపోతున్నారు.

వారందరూ వెంటనే విరాటరాజువద్దరకు పరుగెత్తారు. వారిని చూచి విరాటుడు, సభాసదులు వారికి ఏమయిందో అని భయపడ్డారు. "మహారాజా! త్రిగర్తాధీశుడు సుశర్మ తన సేనలతో వచ్చి మన గోసమూహాలను మళ్లించుకు పోతున్నాడు. తమరు వచ్చి కాపాడాలి." అని మొరపెట్టుకొన్నారు.

విరాటుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. " అదేమిటి! మీరు చెపుతున్నది నిజమేనా! ఇదివరకు మన చేతిలో చావు దెబ్బ తిన్నాడు కదా! ఇంతలో సుశర్మకు అంతధైర్యం ఎలా వచ్చింది." అంటూ మంత్రులను చూచి "ఇప్పుడు మనము మన సేనలతో వెళ్లి సుశర్మతో యుద్ధం చేయాలి లేకపోతే మన పశుధనం మనకు దక్కదు. వెంటనే యుద్ధానికి సిద్ధం కండి. " అని ఆజ్ఞాపించాడు.

విరాటుడు కూడా యుద్ధానికి సిద్ధం అయ్యాడు. చారులవలన సుశర్మ గోగణాలతో ఎటు వెళుతున్నాడో తెలుసుకొని ఆ వైపుకు తన సేనలను మళ్లించాడు. విరాటుని పెద్ద తమ్ముడు శతానీకుడు, మరొక తమ్ముడు మదిరాశ్వుడు, అతని తమ్ముడు సూర్యదత్తుడు, తమ తమ సేనలతో విరాటుని వెంబడించారు. విరాటుని కుమారుడు శంఖుడు కూడా తన శంఖాన్ని భయంకరంగా పూరిస్తూ యుద్ధానికి సిద్ధం అయ్యాడు.

ఈ సమర సన్నాహాలు చూచి ధర్మరాజు, తన తమ్ములు, భీమ, నకుల సహదేవులతో కూడా విరాటుని వద్దకు వచ్చాడు. " మహారాజా! నేను ఇదివరకు ఒక ఋషి వద్ద ఎన్నో శస్త్రాస్త్రములను అభ్యసించాను. నాకు యుద్ధంచెయ్యడంలో ప్రావీణ్యం ఉంది. తమరు యుద్ధానికి వెళుతుంటే

నేను ఊరకుండటం న్యాయమా! అందుకని నేనుకూడా తమరి వెంట యుద్ధానికి వస్తాను." అన్నాడు. విరాటుడు సరే అన్నాడు.

వెంటనే ధర్మరాజు తన తమ్ములు భీమ, నకుల సహదేవులను రమ్మని సైగ చేసాడు. " మహారాజా! ఇతడు మన వంటవాడు. మీకు తెలుసుగా ఇతను మల్లయుద్ధంలో నేర్పరి. యుద్ధంలో మనకు అవసర మవుతాడు. ఇతను తామగ్రంధి. అశ్వపాలకుడు పైగా యుద్ధ ప్రవీణుడు. ఇతడు తంత్రీపాలుడు. ఇతనికీ యుద్ధక్రీడలో ప్రవేశం ఉంది. అందుకని, వీరిని యుద్ధానికి పిలుచుకుపోవడం యుక్తం అని తోస్తూ ఉంది." అని అన్నాడు.

విరాటుడు శతానీకుని పిలిచి వారికి కూడా రథాలు సిద్ధం చెయ్యమన్నాడు. అందరితో కలిసి విరాటుడు సుశర్మ గోవులను మరలించిన వైపుకు తన సేనలను నడిపించాడు. సుశర్మ సేనలను చేరుకున్నాడు.

సుశర్మ సేనలకు, విరాటుని సేనలకు ఘోర యుద్ధం జరిగింది. శతానీకుడు తన సేనలతో సుశర్మ సేనలను ముట్టడించాడు. మదిరాశ్వుడు కూడా తన సేనలతో సుశర్మ సేనలను నుగ్గు నుగ్గు

చేస్తున్నాడు. సూర్యదత్తుడు కూడా తనసేనలతో సుశర్మ సేనలను కకావికలు చేస్తున్నాడు. విరాటుడు కూడా యుద్ధ రంగంలో ఎక్కడ చూచినా తానే అయి యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

విరాటుడు సుశర్మ రథాన్ని చూచాడు. వెంటనే తన రథాన్ని ఆ వైపుకు పోనిమ్మాడు. విరాటుడు సుశర్మను యుద్ధంలో ఎదుర్కొన్నాడు. ఇద్దరూ భయంకరంగా యుద్ధం చేస్తున్నారు. విరాటుని ధాటికి తాళలేక సుశర్మ సేనలు తిరుగు మొహం పట్టాయి.

ఇంతలో సూర్యాస్తమయం అయింది. చీకట్లు అలుముకున్నాయి. కళ్లు కనపడక అందరూ యుద్ధం ఆపారు. కొంత సేపటి తరువాత చంద్రోదయం అయింది. పండు వెన్నెల వచ్చింది. ఆ వెన్నెల వెలుగులో మరల ఇరు పక్క సేనలు యుద్ధానికి తలపడ్డాయి. సుశర్మ రెట్టించిన ఉత్సాహంతో యుద్ధ రంగానికి వచ్చాడు. విరాటుని సారథిని, గుర్రాలను చంపాడు. విరాటుని పట్టుకున్నాడు. తన రథం మీద కు లాగాడు. పెద్దగా సింహనాదం చేసాడు. విజయ దుంధుభులు మోగించాడు.

విరాటుని సుశర్మ పట్టుకున్నాడు అనే వార్త అందరికీ తెలిసింది. దర్మరాజు భీముని పిలిచాడు.. "భీమా! ఈ విరాటుని కొలువులో మనం

తలదాచుకొని బతుకుతున్నాము. సుశర్మ విరాటుని బందీగాపట్టుకున్నాడు. అతనిని విడిపించడం మన ధర్మం. సుశర్మను వెంబడించి విరాటుని విడిపించు." అని కోరాడు.

"అన్నయ్యా! అదెంతపని. నువ్వు తమ్ములు చూస్తూ ఉండండి. అదుగో ఆ మద్ది చెట్టును పెకలించి, శత్రు సేనలను చావగొడతాను. ఆ సుశర్మ మదమణుస్తాను. విరాటుని విడిపిస్తాను." అన్నాడు.

ధర్మరాజు నవ్వి "భీమా! నువ్వు అలా చేస్తే నువ్వు భీముడివి అని అందరికి తెలిసి పోతుంది. మన అజ్ఞాత వాసం భగ్నం అవుతుంది. కాబట్టి మామూలుగా విల్లు అమ్ములతో యుద్ధం చెయ్యి. నకుల సహదేవులు నీకు చక్ర రక్షకులుగా ఉంటారు." అని అన్నాడు.

భీముడికి ఒకింత నిరాశ కలిగింది. అన్న మాట ప్రకారం చెట్ల జోలికి పోకుండా "అన్నయ్యా! తమరు చెప్పినట్లే చేస్తాను. నా భుజబలంతో శత్రువులను ఓడిస్తాను. విరటుని తెచ్చి తమరికి అప్పగిస్తాను." అని పలికాడు.

అంతట ధర్మరాజు తాను ముందుండి సేనలను నడిపించాడు. త్రిగర్త సైనికులు ఇది చూచి ధర్మరాజు మీదికి బాణాలతో, కత్తులతో దాడి చేసారు. భీముడు శత్రువుల రథాలను విరగ్గొట్టాడు, సారథులను చంపాడు. ధర్మరాజు సుశర్మను ఎదుర్కొని యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఇది చూచి సుశర్మ రథంలో ఉన్న విరాటుడు పక్కనే ఉన్న గద ఒకటి తీసుకొని రథం మీది నుండి కిందికి దూకి సుశర్మను గదతో మోదాడు.

అదే అదునుగా భీముడు సుశర్మ రథం మీదికి దూకాడు. సుశర్మను పట్టుకొని అతడి చేతులు విరిచి పట్టుకొని, సింహనాదం చేసాడు. సుశర్మ సేనలు ఆశ్చర్యపోయాయి. సుశర్మ చక్రరక్షకులు పారిపోయారు. సుశర్మ సైనికులు వెనుకకు తిరిగారు. భీముడు వారిని వెంబడించి తరిమాడు. సుశర్మ తోలుకుపోతున్న పశుసంపదను మరలించాడు.

అన్నగారు, ధర్మరాజు తోనూ, నకుల సహదేవులతోనూ విరాటుని వద్దకు వచ్చాడు భీముడు. విరాటుడు సంభ్రమాశ్చర్యాలతో వారిని అభినందనలతో ముంచెత్తాడు. ధర్మరాజును చూచి "మీరు నా ధన, మాన ప్రాణములు కాపాడారు. దానికి ప్రతిగానేను మీకు ఏమి ఇచ్చుకోగలను. నా రాజ్యాన్ని తమరికి సమర్పించుకొంటాను. ఇదిమీరు కాపాడిన శరీరం.

ఈ రాజ్యం మీరు జయించినది. ఈ మత్స్య దేశాన్ని స్వీకరించండి. నన్ను రక్షించండి. " అని వేడుకున్నాడు విరాటుడు.

ధర్మరాజు విరాటుని చూచి "మహారాజా! అది మీకు నా మీద ఉన్న మన్నన. మీరు విజయోత్సాహంతో మత్స్యనగరమునకు విజయం చెయ్యడం కన్నా వేరు ఆనందం నాకు ఏముంటుంది. అయినా నేను చేసినది ఏమున్నది. దీనికి ఇంత పొగడవలెనా రాజా!" అన్నాడు ధర్మజుడు.

విరాటుడు ధర్మరాజు వైపు చూస్తూ "కంకా! నాకు అర్ధం కాని విషయం కాని ఒకటి ఉంది. ఇప్పుడు నువ్వు చేసింది నాకు ఉపకారమా! నా వద్ద పని చేస్తున్నందుకు సేవా తత్పరతా! లేక కృతజ్ఞతా! లేక నా మీద కృపా! లేక అశేష శత్రు సంహార మొనరించి కీర్తి పొందుదామనా! ఏ కారణంతో నువ్వు ఈ శత్రు సంహారం చేసావు?

అయినా ఈ వంటల వాడు ఏమిటి? ఇతనిపరాక్రమము ఏమిటి? ఆ యుద్ధం చెయ్యడం ఏమిటి? ఇతడే కదా నన్ను యుద్ధంలో గెలిపించింది. ఈ అశ్వ శిక్షకుడు, ఆ గోపాలుడు వీరిద్దరే ఈ యుద్ధంలో గాయపడకుండా శత్రు సంహారం చేసింది. ఆపదలలో ఉన్నపుడు

సాయం చేసిన వాడేనిజమైన మిత్రుడు. కంకా! నీ మైత్రిని నేను మరువలేను. నీ ఇష్టం వచ్చినవి కోరుకొండి. గజములా! హయములా! కాంచనమా! రత్నములా! వజ్రవైడూర్యములా! దేవతా కాంతల పోలు అందగత్తెలా!నానావిధ భోగ భోగ భాగ్యాలా! మీ ఇష్టం. కోరుకోండి. అవి నేను మీకు సమర్పించుకుంటాను." అన్నాడు విరాటుడు.

అది విని ధర్మరాజు, పాండవులు "మహారాజా! ఈవిధంగా మమ్ములను గౌరవించడమే మాకు ఎంతో ఎక్కువ! దీనికంటే తమరు ఇస్తానన్న కానుకలు విలువైనవి కావు కదా! మనం అందరం నగరానికి చేరుకున్న తరువాత మమ్ములను తగు రీతిని సత్కరించండి. " అన్నారు.

ధర్మరాజు విరాటుని చూచి "మహారాజా! నాది ఒక మనవి. మీరుకోరు కో మన్నారు కాబట్టి కోరుతున్నాను. ఈ సుశర్మను, అతని బంధు మిత్రులతో, ససైన్యంగా విడుదల చేయండి. ఇదేనేను కోరుకొనేది. వెంటనే ఈవిజయ వార్తను మన నగరంలో ప్రకటించండి. విజయోత్సవాలు జరిపించండి. " అని అన్నాడు.

ధర్మరాజు కోరిన ప్రకారం విరాటుడు సుశర్మను అతని బంధుమిత్రులను, సైన్యాన్ని విడుదల చేసాడు. ఆ రాత్రి అక్కడే గడిపి మరునాడు రాజధాని విరాట నగరానికి ప్రయాణ మయ్యారు.

మహా భారతము విరాటపర్వము

తృతీయాధ్యాయము సమాప్తము

ఓం తత్సత్.